

Amos Oz: contra el fanatisme

El passat 28 de desembre va morir, amb 79 anys, l'escriptor israelià en llengua hebrea Amos Oz.

Oz era, juntament amb David Grossman, Aharon Appelfeld i l'escriptora de novel·la negra Batya Gur, un dels escriptors israelians contemporanis més coneguts fora de les seves fronteres i, en els últims anys, havia sonat com un ferm candidat al premi Nobel de literatura. Ha publicat més de 35 llibres (13 novel·les, uns quants reculls de contes, llibres infantils, assaig...) i centenars d'articles de temes literaris i de temes polítics, l'altra vessant destacada de la seva personalitat.

Com a escriptor, va dissecar com ningú la societat israeliana dels darrers anys, furgant en les seves contradiccions. Ho va fer amb cruïda, però també amb tendresa i amb sentit de l'humor, i, com és propi dels grans narradors, més atent a la naturalesa humana que a als grans corrents de la història.

L'escriptor Amos Oz

La vida d'Amos Oz no va ser fàcil. Havia nascut a Jerusalem l'any 1939, a l'etapa final del mandat britànic a Palestina. Els seus pares, els Krauser, eren immigrants de l'Europa de l'Est. La seva infantesa, que va coincidir amb l'època convulsa de la creació del nou estat d'Israel, va ser austera i va acabar abruptament, als 12 anys, quan la seva mare es va suïcidar, fet que l'Oz escriptor

convertiria, molts anys més tard, en el tema central d'un dels seus llibres més lloats, "Una història d'amor i de foscor". Quan tenia 15 anys, se'n va anar sol a viure en un *kibbutz* o granja col·lectiva i es va canviar el cognom per "Oz", que en hebreu significa "fortalesa" o "valentia". Allà va estudiar la secundària i va treballar als camps de cotó.

Va estudiar literatura a la Universitat Hebrea de Jerusalem i va publicar els seus primers llibres de relats. Però, com tots els de la seva generació, va haver de servir a l'exèrcit. Li va tocar combatre a la Guerra dels 6 dies (1967) i a la del Yom Kippur (1973). Això no li va impedir, però, convertir-se en un activista d'esquerres a favor de la pau: va formar part de l'organització pacifista d'esquerres *Peace Now* i va escriure llibres com *Contra el fanatisme* per lluitar contra tota mena d'extremisme, de racisme i de violència. Proposava, per resoldre el conflicte entre Israel i Palestina, la creació de dos estats independents que poguessin viure en pau l'un al costat de l'altre. Les seves posicions polítiques, minoritàries, i les realitats complexes que mostraven les seves obres de ficció, sempre allunyades de les grans proclames, van fer que, al seu propi país, rebés en moltes ocasions el qualificatiu de "traïdor" (qualificatiu que a ell no li feia por: més aviat se'l prenia com un títol honorífic).

Pot ser un bon moment, doncs, per rellegir les seves obres i per recordar que, com deia Amos Oz a *Contra el fanatisme*, "la llavor del fanatisme sempre brota en adoptar una actitud de superioritat moral que impedeix arribar a un acord". Perquè no podem oblidar que som qui som, moltes vegades, per un cúmul de casualitats: "No puc deixar de pensar tot sovint que, amb una lleu modificació dels meus gens o de les circumstàncies dels meus pares, podria ser ell o ella, podria ser un habitant de la riba occidental, podria ser un extremista ultraortodox, podria ser un jueu oriental d'un país del tercer món, podria ser algú diferent. Podria ser un dels meus enemics."